

STANOWISKO RADY OCHRONY PRACY

w sprawie programów badawczych instytutów działających w sferze ochrony pracy

Rada Ochrony Pracy na posiedzeniu 17 marca 2009 r. zapoznała się z informacjami dotyczącymi programów badawczych w dziedzinie ochrony pracy realizowanych przez Centralny Instytut Ochrony Pracy - Państwowy Instytut Badawczy w Warszawie, Instytut Medycyny Pracy im. prof. J. Nofera w Łodzi, Instytut Medycyny Wsi im. W. Chodźki w Lublinie, Międzywydziałowy Instytut Medycyny Morskiej i Tropikalnej Akademii Medycznej w Gdańsku oraz Instytut Medycyny Pracy i Zdrowia Środowiskowego w Sosnowcu. Materiały w tej sprawie zostały przygotowane i przedstawione przez wyżej wymienione instytuty.

Rada wysłuchiwała przedstawicieli poszczególnych instytutów prezentujących zakres badań naukowych podejmowanych w Polsce w celu prewencji zagrożeń wypadkowych i chorób zawodowych w różnych sektorach gospodarki.

- Centralny Instytut Ochrony Pracy - Państwowy Instytut Badawczy realizuje szeroki zakres badań przede wszystkim w ramach programu wieloletniego "Poprawa bezpieczeństwa i warunków pracy", do którego opracowania był zobowiązany jako państwowy instytut badawczy. Program ten obejmuje przedsięwzięcia z zakresu nauk technicznych, społecznych i medycznych, a w jego realizacji uczestniczy 14 jednostek naukowych w kraju (w tym wiodący w zakresie medycyny pracy IMP-Łódź). Program jest skorelowany z podjętym przez Komisję Europejską międzynarodowym projektem New OSH ERA pn. "Nowe pojawiające się zagrożenia dla bezpieczeństwa i higieny pracy - przewidywanie i działania związane ze zmianami w miejscu pracy poprzez koordynację badań naukowych w dziedzinie BHP". W projekcie tym uczestniczą 23 instytucje z 11 krajów UE, a ze strony Polski istotną część zadań w imieniu Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej koordynuje CIOP-PIB. Celem projektu jest skuteczna realizacja strategii europejskiej w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy, w której istotne jest, aby badania naukowe w tym obszarze prowadzone w poszczególnych państwach członkowskich UE, były odpowiednio skorelowane w celu określania priorytetów i monitorowania stanu ich realizacji oraz optymalizacji wykorzystania nakładów pochodzących ze źródeł publicznych.

Wpisujący się w tę strategię program koordynowany przez CIOP-PIB jest finansowany przez nadzorujące ten instytut Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej w zakresie służb państwowych oraz Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego w zakresie badań naukowych.

- W działalności czterech instytutów medycyny pracy nadzorowanych przez ministra zdrowia dominuje problematyka chorób zawodowych związanych z pracą oraz promocja zdrowia. Działalność ta finansowana jest częściowo w ramach zleceń Ministerstwa Zdrowia, a częściowo w ramach projektów Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Instytut Medycyny Wsi realizuje ponadto program pt. "Program ochrony zdrowia i życia rolników" finansowany przez Kasę Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego. Istotne znaczenie dla zdrowia pracujących ma projekt realizowany przez Instytut Medycyny Pracy im. prof. J. Nofera we współpracy z Instytutem Medycyny Wsi im. W. Chodźki i Instytutem Medycyny Pracy i Zdrowia Środowiskowego dotyczący Programu Operacyjnego - Kapitał Ludzki pt. "Wzmocnienie potencjału zdrowia osób pracujących oraz poprawa jakości funkcjonowania systemu ochrony zdrowia". Projekt ten jest współfinansowany przez UE w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego. Instytuty medycyny pracy prowadzą także działalność kliniczną finansowaną w ramach kontraktów z Narodowym Funduszem Zdrowia.

Przedstawiony w materiałach na posiedzeniu Rady Ochrony Pracy przegląd działalności CIOP-PIB oraz instytutów medycyny pracy wskazuje na :

- szeroki zakres tematyczny podejmowanych zadań;
- zróżnicowanie odbiorców sektorowych (IMWsi - rolnictwo; IMMorskiej i Tropikalnej - gospodarka morska);
- zróżnicowany zakres współpracy międzynarodowej i związanego z tym pozyskiwania środków z funduszy europejskich. W tym zakresie na uwagę zasługuje szczególnie IMP-Łódź oraz CIOP-PIB, z których każdy z nich pozyskał ok. 100 projektów;
- zróżnicowana kadra w aspekcie profilu zawodowego (poza CIOP-PIB przewaga przedstawicieli nauk medycznych).

Biorąc pod uwagę wysoką rangę i potrzebę badań naukowych w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy na jaką wskazuje przede wszystkim europejska strategia pn. "Podniesienie wydajności i jakości w pracy: wspólnotowa strategia na rzecz bezpieczeństwa i higieny pracy na lata 2007-2012", Rada uznaje, że podejmowanie badań naukowych w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy jest niezbędne zwłaszcza w celu zwalczania nowych i narastających czynników ryzyka zawodowego.

W kontekście dyskusji na posiedzeniu, Rada Ochrony Pracy stwierdza, że państwo ma obowiązek trwałego zagwarantowania finansowania tych badań dotyczących bezpieczeństwa i ochrony zdrowia. Podkreślić należy, że instytuty badawcze wiodące w tej dziedzinie w poszczególnych krajach UE są finansowane bezpośrednio z budżetów tych państw oraz/lub na mocy odpowiedniego prawa z funduszy na działania prewencyjne będących w dyspozycji instytucji ubezpieczeniowych. Wynika to przede wszystkim z faktu, że badania z zakresu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia w środowisku pracy realizowane są w interesie całego społeczeństwa i adresowane do tzw. rozproszonego odbiorcy, czyli między innymi do małych i średnich przedsiębiorców czy rolników indywidualnych.

Konieczność finansowania badań naukowych w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy przez budżet państwa uzasadniają również aktualne potrzeby wspólne i ważne dla całego społeczeństwa.

Na podstawie przedstawionych materiałów i przeprowadzonej dyskusji Rada Ochrony Pracy uważa za niezbędne podjęcie następujących działań:

1. Kontynuowanie realizacji programu wieloletniego pn. "Poprawa bezpieczeństwa i warunków pracy" przez ustanowienie II etapu tego programu na lata 2011-2013 z zaangażowaniem, odpowiednio do potencjału - wiodących instytutów z poszczególnych dziedzin nauki istotnych dla postępu w ochronie pracy. W szczególności dotyczy to badań nad identyfikacją i zapobieganiem nowym czynnikom zagrożeń związanych z dynamicznie rozwijającymi się nowymi technologiami (takimi jak biotechnologie, nanotechnologie, mikrorobotyka itp.), a także badań nad problemami związanymi z wprowadzaniem innowacyjnych zmian w organizacji pracy czy wynikających ze zmian demograficznych (takich jak elastyczny czas pracy, telepraca, zatrudnianie osób starszych i niepełnosprawnych, zachwiana równowaga między sferą pracy a życiem rodzinnym, praca kobiet i osób młodocianych, zapobieganie stresowi, przemocy, mobbingowi itp.).
2. Pogłębienie współpracy pomiędzy poszczególnymi instytutami w celu poszerzenia programu badań z zakresu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia.
3. Włączenie Ministerstwa Zdrowia oraz Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi, jako organów nadzorujących, w finansowanie badań prowadzonych przez instytuty medycyny pracy.
4. Dofinansowanie badań naukowych w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej (w szczególności w ramach Programów Operacyjnych).
5. Zadania z zakresu poprawy bezpieczeństwa i warunków pracy powinny być realizowane także w ramach programów dofinansowywanych z funduszy na prewencję wypadków i chorób zawodowych Zakładu Ubezpieczeń Społecznych oraz Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego.
6. Instytuty z zakresu ochrony pracy powinny dostarczać skuteczne rozwiązania w zakresie prewencji zagrożeń oraz najszerzej upowszechniać wiedzę w tej dziedzinie, nie tylko w publikacjach naukowych, ale także w mediach oraz ogólnodostępnych i bezpłatnych portalach internetowych.

PRZEWODNICZĄCA
Rady Ochrony Pracy

Poseł Izabela Katarzyna Mrzygłocka

Warszawa, 19 maja 2009 r.